

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

voor de Stad. . . f 12.

Franco per post. » 14.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag)

DICERE VERUM QUID VETAT

ADVERTENTIE

15 cents de regel.

behalve 35 cents de regel.

nommer getiteld *de Koning*, hetwelk gedeelte mede van het belangrijk stuk, voorkomende in *de Koning*, april 1846, over

« De uitzetting van den Apostolischen Vicarius van Nederlands Indië, den Hoogw. Heer J. GROOFF, Bisschop van Canoa, in parte infideli, en van zijne assistenten, de Eerw. heeren Kerstens, Heuvels, van den Bland en Escherich.

Bij zijne aankomst vond de Hoogw. Vicarius Apostolicus van den kant des Eerw. heeren Cartenstat, die ad interim het bestuur der Java'sche missie had waargenomen, dat hij gewenscht had, zette dat hij, wat zijne betrekking hem regt gaf te vorderen. Doch die heer vertrok, na eenigen tijd, naar zijne pastorij te Soerabaya.

Eene andere omstandigheid greep plaats: er waren twee priesters minder aanwezig dan bij het vertrek uit het moederland bekend was geweest: de eene was gestuurd naar Europa teruggekeerd, de andere naar Soerabaya, waarin behoorde voortien te worden en wel van de naturen van kapellaans, te Samarang en te Soerabaya. De reden was dus dan men had kunnen denken, dat de noodzakelijkheid, om twee van de verzeggende priesters eene vaste bestemming te geven, Z. H. W. droeg dan de Eerw. heeren Kerstens en Heuvels aan de Indische regering voor, om als kapellaans, de eerste te Soerabaya, de tweede te Samarang, te worden erkend en geplaatst, onder toekenning der aan die betrekking verbanden bezoldiging. Dit voorstel gebeurde den 20 mei. Den 22 Junij daaropvolgende ontving de Apostolische Vicaris eene missive van Z. Exe. den waarnemenden Gouverneur-Generaal, houdende kennisgeving, dat Z. Exe. de bevoegdheid niet bezat, om tot de aangevraagde erkenning en plaatsing over te gaan, vermits de voorgedragen heeren niet door den Koning benoemd waren als R. K. Geestelijken voor de Oost-Indische dienst.

Z. Exe. voegde er bij, dat hij in het schrijven van den Apostolischen Vicaris aanleiding had gevonden, om bij het Opperbestuur in Nederland aan te dringen op eene onverwijld benoeming, bijaldien daarvoor bevoegdheid mocht zijn voorzien.

De voorgedragene heeren geene of viele benoemingen te bekomen, en van den anderen kant de behoeften der gemeenten te Samarang en te Soerabaya eenen tweeden priester dringend verlangden, er niets anders over dan die heeren, onder de geringste qualiteit, slechts als Apostolische assistenten des Apostolischen Vicaris, te beschouwen, daarheen te zenden, in afwachting van de aangevraagde benoeming door den Koning, waarna de plaatsing en bezoldiging door den Gouverneur-Generaal kon volgen. De HoogEerw. Vicarius Apostolicus verzekerde zich vooraf, in een gesprek met Z. Exe., dat deze wijze van handelen geen bezwaar in had.

Op aandrang van den Apost. Vicaris, ontvingen de vier hem vergezellende priesters, den 30 Julij, hunne zoogenaamde acte van verblijf, dat is, van verlof om in *Nederlandsch Indië* te verblijven en zich te vestigen. Deze acte was reeds den 30 Mei aangevraagd bij request, waarin die heeren als doel van hun verblijf (de opgave daarvan is verpligtend) hadden opgegeven: *als R. K. priesters in het Apostolisch Vicariaat van Nederlandsch Indië werkzaam te zijn.* De gevorderde eed werd hun afgenomen, en niets belatte hen langer, het doel van hun verblijf in *Indië* te verwezenlijken. Reeds den volgenden dag vertrok de Eerw. heer Heuvels naar *Samarang*, en weinige dagen later de Eerw. heer Kerstens naar *Soerabaya*. Beide vingen aan op de plaats hunner voorloopige bestemming geestelijke functien te oefenen, terwijl de twee andere heeren, te *Batavia*, onder de leiding van den Apostolischen Vicaris zelve, zich aan het heilig dienstwerk wijdten. Geen hindernis werd hun van de zijde der Regering in den weg gelegd.

In de maand September besloot de Vicarius Apostolicus, om de Eerw. heeren Grube, Cartenstat en van Dijk in hunne geestelijke functien te schorsen. Hij oordeelde zich tot dien maatregel niet alleen gerechtigd, maar ook verplicht. Hem kwam dat oordeel toe; want hem was het opgedragen, over zijne ondergeschikte priesters te waken, hen bij hun pligt te houden, hun gedrag aan hunne pligten te toetsen, en uitspraak te doen over hunne geschiktheid of ongeschiktheid, wantrouwen of onwaardigheid, om de heilige bediening te oefenen. Die uitspraak, dat oordeel, de opgevolgde suspensie waren daden van zuiver kerkelijken aard, oefening zijner geestelijke jurisdictie als Apostolisch Vicaris. De geschorpenden konden zich beroepen op hooger kerkelijk gezag, aan hetwelk alleen de eindbeslissing over eene zuiver kerkelijke daad van een Bisschop of Apostolisch Vicaris toekomt; maar middelerwijl dit beroep plaats heeft en de beslissing gevraagd wordt, zijn zij aan de geestelijke jurisdictie beroofd en moeten zij de uitgevaardigde suspensie eerbiedigen. Zoo brengen de aard van de zaak en de voorschriften der kerkregels het mee.

Daar nu te *Samarang* en te *Soerabaya* de Eerw. heeren Heuvels en Kerstens reeds geestelijke jurisdictie oefenden, zonder burgerlijk erkenden titel, en alleen in qualiteit van Apostolische Missionarissen, zoo werd bij beschikking van den Vicarius Apostolicus, de gansche geestelijke bediening, op die plaatsen, voorloopig aan hen opgedragen, zonder dat hun een titel van pastoor, onderpastoor of kapellaan verleend werd. Inzigtliks werden de geestelijke werkzaamheden, anders door den onderpastoor te *Batavia* te verrigten, door den Eerw. heer Escherich, in de bloote qualiteit van Assistent van den HoogEerw. heer Grooff, waargenomen. Geen der heeren maakte, of kon maken aanspraak op eenige bezoldiging van regeringswege.

De Vicarius Apostolicus deed middelerwijl kennisgeving aan Z. Exe. den waarnemenden Gouverneur-Generaal, zoo van de uitgevaardigde suspensie

sien als van de voorloopige beschikkingen door Z. H. W. gebuakt, om de geestelijke bediening te doen waarnemen. Deze kennisgeving had plaats op den tweeden dag na het uitvaardigen der suspensien.

(Verodly hierna.)

ZWITSERLAND.

Het dagblad van Lucern meldt, dat II. zondag een geweerschot gelost is op den generaal Sonnenberg, toen hij van Etleswill, alwaar hij de mis gehoord had, naar zijn landgoed Kastelen terugkeerde. De kogel is hem voorbij gevlogen zonder hem te raken. De generaal heeft den genen die op hem geschoten heeft niet gezien; maar men zegt dat men op hetzelfde oogenblik twee jonge lieden naar het bijgelegen bosch de vlugt heeft zien nemen; deze worden verdacht gehouden als de daders van die poging tot moord. De politie van Lucern heeft 200 zw. fr. (f 150) uitgeloofd voor eenvoudige aanwijzingen en 400 fr. (f 300) voor dengen die stellige berigten zal aangeven.

DUITSCHLAND.

OOSTENRIJK. Eene correspondentie uit Laibach den 23 april aan de *Augsb. Zeit.* gerigt, meldt dat deser dagen eene botsing ontstaan is tusschen de inwoners van Isola en de Oostenrijksche troepen en dat daarbij zeven of acht personen doodlijk gekwetst zijn. Te Triest hebben ook op den dag van den 24n zamenscholingen plaats gehad, maar zij zijn spoedig door de politie uit een gedreven.

Diezelfde correspondent voegt er bij dat de troepen, welke in de steden en dorpen langs den oever der Adriatische Zee in bezetting zijn; bevel hebben ontvangen naar Italië op te rücken. Het zou zeker schijnen dat eenige punten der Pauselijke Staten door Oostenrijksche troepen zullen bezet worden. Deze tijding verdient echter nadere bevestiging.

SAKSEN. Sedert de opening der zitting van de Saksische Staten, zijn 29 verzoekschriften met 8,638 handteekeningen voorzien, aan de Tweede Kamer gerigt, om de uitvoering te vragen van art. 13 der Bondsacte, hetwelk de verleening eener constitutia aan al de Staten van den Deutschen Bond waarborgt. De commissie, die met het onderzoek dier verzoekschriften was belast geweest, heeft in de zitting van den 20 april haar rapport uitgebragt. Zij stelt aan de Kamer voor dat de Saksische regering bij de Bondsvergadering eenen stap doe, om de uitvoering van art. 13 te verkrijgen. Deze conclusie is aangenomen, in strijd met het gevoelen van den Koninklijken Commissar, die beweerde dat het gouvernement geen bezwaar had tegen eene officieele demarche, zich daarop berispend, dat aan de Bondsvergadering alleen de bevoegdheid toekwam om het initiatief te nemen van maatregelen, geschikt tot behalen der voorblijven van al de artikelen der Bondsacte. De Kamer zal over dit vraagstuk behalve de debatten niet grijpen.

BEREIJN, 23 april. De koning heeft bevestigd

van april
ens blad
te sluiten
heeft in
» en v
» e laatste tijden plaats hebben gehad in de voor-
doel lige poolsche gewesten, het noodzakelijk is be-
dat inden, de voortbrengers der poolsche drukkers
» de eng te bewaren, welk wordt
» 1°. Al de werken in de poolsche taal, welke
wij tot heden, om derafter omring vrij waren van
he de voorafgaande censuur, zullen niet meer uit-
gegeven mogen worden, dan na aan die censur-
onderworpen en door de censoren goedgekeurd te zijn.

2°. Al de tijdschriften in de poolsche taal, zelfs
die, welke slechts maandelijke of in nog langer
tijdverloop verschijnen, zullen voortaan gelijk ge-
steld worden met de eigenlijk gezegde dagbladen;
dat is te zeggen, dat zij niet, zullen mogen uitge-
geven worden zonder speciale toestemming van het
gouvernement.

Deze maatregel betreft zelfs de tijdschriften in
de poolsche taal, welke reeds werkelijk uitgegeven
worden.

De Koning heeft nog een tweede kabinetsorder
uitgevaardigd, waarbij verboden wordt het debiet,
de uitdeeling, de verkoop en de omloop van alle
werken, zonder eenige uitzondering, welke reeds
uitgegeven zijn of nog zullen uitgegeven worden
door den boekhandel te Zurich en te Winterthur
(Zwitserland) welke firma eertijds was: «Letter-
kundige vereeniging» doch thans tot firma heeft:
Jules Froebel en Comp. Dit huis heeft een aantal
werken uitgegeven ten voordeele der poolsche pa-
trioten.

POSEN 27 april. Behalven Dr. Matecki, zijn de-
zer dagen nog een aantal personen in het groot-
hertogdom in hechtenis genomen. Men noemt onder
anderen vijf edellieden van de omstreken van Schmie-
gel, den deken van Schmiegel zelven en een lui-
tenant genaamd Kerski. De komst van vijf andere
gevangenen, onder een sterk geleide voet- en paar-
denvolk, heeft gisteren eene groote sensatie gemaakt.
Na een verhoor dat uren lang duurde, te hebben
ondergaan, zijn zij naar de citadel vervoerd. Onder
hen bevindt zich de smidsbaas Lipjanski, vroeger
uit de gevangenis ontsnapt, en een parijische af-
gezonkene, genaamd Wadford, welke de politie
reeds sedert lang opspoorde, en die met zijne lot-
genooten, gevangen genomen is in een bosch op
twee mijlen afstands van Posen.

CARLSRUHE 29 april. Het verschil gerezen tus-
schen het gouvernement en den aartsbisschop van
Hamburg betrekkelijk de gemengde huwelijken is
nog niet vereffend. Men zegt dat de prelaat eene
pauzelyke briefje ontvangen heeft, houdende volle-
dige goedkeuring van zijn gedrag ten deze.

De opening der Kamers, welke overmorgen
zal plaats hebben, zal zeer schitterend zijn. De
grootheerog zal dezelve in persoon verrigten. Van
alle punten des groothertogdoms komen patriotten
en nieuwsgierigen, die begeerig zijn om dit schouw-
spel bij te wonen.

ENGLAND

LONDEN 2 mei. De eerste lezing van de *coercion-
bill* is door het Lagerhuis aangenomen met eene
meerderheid van 274 stemmen tegen 125. Wij we-
ten niet of sir Robert Peel op zulk eene uitkomst
gerekend had, maar, wat zeker is, zij geeft hem
eene volledige tegespraak.
De O'Connell had aensand ter tijde dan Iersche ge-
deputeerden, eenige radikalen een klein aantal
voortstanders van het behoud. Deze uitkomst heeft
af wederom bewezen, dat Ierland, in de wereld-
dijg van dezelfde rechten op niemand rekenen moet
dan op zich zelven. Deis, onder andere, de billie oes
in Nu sir Robert Peel, zekere, van de aanneming
der *coercion-bill*, zal hij de aanneming der wet op
de grangidoorzetteren. Heden zou hij het onderzoek
der wet in comité geseekal vragen. Tevens heeft
hij aangekondigd, dat hij tegen den 24. de tweede
lezing der *coercion-bill* zou uilokken; het is waar-
schijnlijk dat alden de graankwestie reeds beslist
zal zijn.

— Eenige dagbladen hebben ten onrege vermeld
dat de heer Smith O'Brian in den Tower opgesloten
is. De vertegenwoordiger van Limerick ondergaat
zijne straf in een der vertrekken gelijkvloers van
het gebouw dier toer. Het Lagerhuis behoren G.
tena heeft hij eenige zijne vrienden mogen on-
vangen eenige en het O'Connell, of he
vrijgelater ruimte gewandeld. Hij heeft door den
heer Roche aan de Kamer doen weten dat hij,
slagtoffer hare onrechtvaardigheid, geen beroep op
hare edelmoedigheid doen wil en vriend is aan
elken stap, welke tot zijne invrijheidstelling zou
gewaagd worden.

SPANJE.

De kapitein-generaal Villalonga is den 26 april
te Lugo binnengekomen. Deze stad had het eerst het
van des oproers opgestoken. Hij heeft 300 gevan-
genen gemaakt.

FRANKRIJK.

PARIJS 3 mei. De heer Ch. Ledfu heeft zich in
cassatie voorzien tegen het vonnis van het Konink-
lijk Gerechtshof, hetwelk zijne radiatie van den roos-
ter der advokaten beveelt.

— Men weet dat sir Mozes Montefiore eenigen
tijd geleden naar St. Petersburg vertrokken is, om
bij den Keizer van Rusland de belangen der Israë-
lieten te gaan bepleiten. Hij is bij den Czaar ten
gehoore toegelaten en deze heeft hem beloofd recht
te doen wedervaren aan zijne vertoogen. Eene der
concessien aan de joodsche bevolking van zijn rijk
vergund bestaat hierin, dat het aan de Israëlieten
geoorloofd is het land te verlaten. De Czaar heeft
daarenboven sir Mozes gemagtigd, om Rusland te
doorreizen en hem de verbeteringen aan te wijzen
welke hij in het droevig lot zijner geloofsgenooten
zou kunnen aanbrengen. — Het is in Rusland heter
jood dan catholiek te zijn. A. d. l. R.

NEDERLAND.

BOSCH 6 Mei.

— Aan de onderneming der Stoomboot *Jan van
Arkel*, tusschen deze stad en de stad Schiedam,
is concessie verleend tot het in werking brengen
eener tweede stoomboot, welke naar men verwacht,
spoedig in gereedheid zal gebragt zijn.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal van gisteren zijn de beraadslagingen voort-
gezet over de wetsontwerpen tot wijziging van
het 1 boek van het wetboek van strafregt. De
verdere voortzetting dier beraadslagingen is bepaald
op des avonds ten half acht ure.

In diezelfde zitting heeft de centrale afdeeling
haar algemeen verslag uitgebragt over het wets-
ontwerp betrekkelijk den steenweg van Maastricht
naar de Geldersche grenzen. De beraadslaging over
dit ontwerp zal plaats hebben na afloop van die
over het wetsontwerp tot uitvoering van werken
aan de Dedemsvaart.

— Gisteren ochtend ten half vijf ure barsite te
Vlijmen, in het huis van T. Z. Bewoond door eenen
smid en nog een ander huisgezin een geweldige
brand los, welke zoodanig toernam, dat de uit-
hunen slaap gerukte bewoners slechts met moeite
hun leven konden redden. Eene zwangere vrouw,
onder anderen, moest door de vlammen heen eenen
uitweg zoeken. Al het huisraad, de gereedschappen,
het vee enz. is met het huis eene proof der vlammen
geworden. Het laatste sloop was tegen brandschade
verzekerd.

Bij koninklijk besluit van 30 april is be-
noemd de staatscommissie, gevorderd tot het on-
derzoeken der rekening over het jaar 1845, aantoo-
nende de hoegrootheid der koloniale remises en
goederen en geld en het gebruik van die remises
gemaakt.
Tot leden der voornoemde commissie, de heeren:
Jhr. Mr. W. L. F. G. Midden van Rappard, en H. C.
van der Houven, leden van de Eerste Kamer der
Staten Generaal; Mr. M. J. de Man, en Jhr. W.
Bouzel van Hogelanden leden van de Tweede Kamer
der Staten Generaal; Mr. W. D. Piepers, en Jhr.
J. H. Rivier, leden van den Raad van States; en
Jhr. M. B. H. W. Gevers van Kethel en Sprang,
en Mr. S. P. van Loosdrecht, leden van de Algemeene
Rekenkamer. — Tot secretaris dier commissie Jhr.
J. P. Cornets de Groot, waarnemend secretaris-
generaal bij het ministerie van Kolonien.

— Bij koninklijk besluit van 30 april is benoemd
tot ontvanger van de directe belastingen en accijn-
te Loon-op-Zand c. a., de heer F. A. von Schin-
thans ontvanger te Bommel en Lent.

De minister van financien heeft bekend
gemaakt, dat na voorafgaande overlegging in
het departement der Nederlandsche bank, van
waarin in sud geldspecien met de vensche aa-
valking, in de jongst afgeleene maand april
uitgegeven een bedrag van zes millioen een hond
duizend guldens aan muntbiljetten, volgens
wet voorgesteld, zijnde de uitgegeven muntbilj-
ten van 1 500, 100, 20, 10 en 5.

HAGE, 5 mei. Heden heeft de Hooge Raad
Kamer van Strafsaken, uitspraak gedaan in de za-
van K. van Hulst, te Kampen, uitgever van
Kritiek der Troonrede, enz., tegen een incident
arrest van het hof in Overijssel. De Raad,
arrest beschouwende als een gewijde van instructie
waarleggen geen hooger beroep nocht voorziening
cassatie ontvankelijk te. Het vonnis, heeft den requirant in cassatie niet-
ontvankelijk verklaard, en hem veroordeeld in de kosten.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 4 Mei.

Is kennis gegeven, dat het algemeen verslag
gereed is omtrent het wetsontwerp, betrekkelijk
de uitvoering van werken van de Dedemsvaart.
De discussie daarover wordt bepaald na afloop van
die omtrent de *Haringvisschery*. Daarna worden
de beraadslagingen geopend over het Eerste Boek
van het Wetboek van Strafregt.

Z. Ex. de minister van justitie vraagt het woor-
d om in eenige algemeene beschouwingen te treden
uopens de strekking van het thans voorgedragte
wetboek.

De heer Uitwerff Sterling acht de aanneming
het eerste boek hoogst wenschelijk. Hij leidt de drin-
gende behoefte aan verbetering af 1°. Uit de ondu-
matigheid der bestaande, straffen. 2°. Uit de on-
gelijkmatige toepassing.

De heer de Man bestrijdt het dat men het wet-
boek bij fragmenten zou aanpakken. Hij is van
stelling, noemt hij, en geeft daarvoor zijne gro-
op, moeilijk, onraadzaam en schier onmogelijk.
Ten slotte wederlegt hij het systeem der voor-
sprekers, om de beginselen van strafregt maar
te nemen, om dezelve later, als ze niet doelman-
blijken te zijn, weer af te schaffen. Neen;
kan geene beginselen vaststellen, zonder de gevallen
te kennen, waarop die beginselen zullen worden
toegepast en staakt dit gevoelen met voorbeelden,
zal tegen alle ontwerpen stemmen, ook al heb-
de meerderheid de afzonderlijke bewerking en
aanneming van den 1sten titel, want het geldt
beginselen.

De heer Gevers werpt een blik op de lotgeval-
en den tegenwoordigen staat der gevangenis-
der verskillende stelsels van opsluiting. Hij
zich niet laten terughouden, om zijne stem niet
brengen; doordien de aanbieding afzonderlijk
schiedt; hij meent dat eene trapgewijze vaststel-
der gedeelten van het wetboek van strafregt,
daarstelling van eene goede strafwetgeving
belet moet.

De heer van Naam ontwikkelt zijne meening
hierop, en verhoopende dat een wetboek wel nimmer
kan afgerond worden, zal voldoen, dat al moge
verlaten worden, om de volle bereidheid zijn, en of hij
hij moet stemmen met den wensch van veel
lederen eene gelijktijdige aanbieding, die
boeken zoo behoor, hij tot diegenen, die van mee-
ter desniettemin een volgend onder-
vrent het eebte boek kan afgevoerd hebben, en
hij daarom door een afstemming de vollooping
het wetboek niet pamp tegenwerken.
Den heer Anemaet behoort tot diegenen,
de bewerking van de verskillende deelen
strafwetboek in een onafgeheide wijze behandeld
wen; en derhalve tegen de afzonderlijke aan-

gestemd zijn. Hij zal de halve stemmen tegen den
 eerste titel. Mocht deze worden aangenomen, dan
 zal hij niet onderwerpen aan de beslissing der
 meerderheid en zijne stem omtrent de overige ont-
 worpen oeffeningen van de maatschappij of andere
 bedenkingen die tegen dezelve te maken zijn.
 Daarna is de verdeling gescheiden tot morgen
 ochtend ten 11 ure.

De zelden Stukken.
WAT STAAT ONS TE DOEN,
KATHOLIKEN?

Reeds bijna drie maanden zijn er verloop en
 sedert de door ons hooggeëerde belijden, de we-
 reldberoemde Bisschop van Canes, van zijne
 kanda afgevaardigd met zijne edele gezellen, de
 den allerredelsten zinder voortvordert onze kus-
 ten, die rusten, wederzijds uit het Westen kom-
 mende, weldra zal de groote
 man aan wal stappen. Weldra zullen Neêrlands
 Catholijken het onschatbaar voorrecht genieten,
 eenen Bisschop in hun midden te ontvangen, niet
 alleen groot om zijne uitstekende liefde tot zijne
 naasten, voor de oogen der menschen, maar ook
 groot voor de oogen van God; vermits hij hem
 waardig gekend heeft, bij de belijdenis des ge-
 loofs, het juk der vervolging om de rechtvaardig-
 heid te mogen dragen. — Ja, nog eenige dagen en
 Mgr. Jacobus Groff zal met de waardige geeste-
 lijken die hem vergezellen, om de zegeningen
 van het Evangelie onder de ongelovigen te ver-
 spreiden, voor u staar! Wat zult gij, of wat moet
 gij doen, Katholijken?

Overzigt Excellentie den Heer Rochussen, over
 Gouverneur-Generaal van Neêrlands Indie,
 kust het ons thans niet veel te spreken, noch over
 zijn geweld, noch over zijn kragtigheid. Zeker
 is het, dat wij medelijden met hem hebben moeten,
 zoudens zijn voor hem te bidden, zoo als chris-
 tenen bidden. Het kon er door, het was zelf na
 te komen als Negociateur te Berlijn wat auf-
 gekikt was, men uit het nevelige Holland
 komt, kan gij denken. Dat echter de goede man
 als Nederlandch, zoodat hij zoodat, zoo weinig ge-
 kent heeft met Bisschop van Canes te gaan, is te be-
 wonderen. Tenzij hij, onder de invloed van het
 een of ander Groot Oosten, een en ander ondeed,
 om in het Nederlandsche Oosten, het ware licht
 uit te blazen, geheel is dit niet gelukt, de ten
 halve uitgeblinde fakkel heeft heel de wereld
 door de vreeslijken stank verspreid, welke
 waar men niet aan stauk van dien aard
 gewoon is, aan Zijne Excellentie hoogst euvel ge-
 duid wordt. Hij had er den domper beter op moe-
 ten zetten. Doch hiermede afgedaan.

Toen de Hooggeëerde Heer J. Groff, als Apo-
 stolisch Vicaris naar Indien zou vertrekken, door-
 gaf ons een gevoel van blijdschap en dank-
 baarheid God, dachten wij, heeft dus in zijne on-
 doorgrondelijke raadslagen besloten, deze dagen,
 die tijden te kiezen, ten einde Neêrland, met
 de goddelijke dan ooit, in de gelegenheid
 te zijn, om te doen voor deszelfs Koloniën,
 wat de jeugd dezelve te vervullen
 voorzag. Het verhandelen van het
 Genua (1) is het wonder dat wij ons van
 heugden. Het waren de tijden: Eindelijk
 was er vrede op de wereld. Het tijdvak van Augustus
 was voor de wereld afgebroken. Jesus Christus

(1) Het verhandelen van Genua is niet gesproken wordt
 van de Protestanten die met de bezittingen heeft willen
 doen. De geene sending heeft kon niet vreden. Wel niet vrucht-
 baar is het geen vruchten voortbrengt. Men leze voor Engelsch
 Indie (in Neêrlands Indië is het zeker niet beter gesteld.)
 Sterke deel Missionar. protestantes. pour la conversion des
 infidèles démontre par eux-mêmes que sont intéressés dans
 ces missions, par Mgr. N. Wiseman, évêque de Melipotamos

zou voor Java geboren worden, even als hij onder
 de regering van Cesar Augustus voor de wereld
 geboren werd. Er zou een einde gemaakt kunnen
 worden, aan het wederregtelijke uitzuigings-sys-
 teem, dat den inlander verdrukt, om de vruchten
 van zijnen bodem, aan het Westland te kunnen
 zenden, terwijl het hem vreemd deed blijven aan
 zijne nauwgebelangen en in de schouw van
 het Heidendom of Mahomedanisme, verwijderd
 van zijne eeuwige bestemming, liet. Men had
 leeren moeten, dachten wij, dat het christendom niet
 subversief was voor het bestuur der Koloniën. —
 Wij zijn te lehr gesteld geworden. — Is men dan
 nog onder den invloed der Allerehristelijkste Oost-
 Indische compagnie, wier godsdienstige beginselen
 gebrandmerkt staan met wraakroepende letteren,
 in de geschiedenis van Japan en Ceylon, wier
 zedeleer blijkt uit eene plaats van den lastbrief, in
 1644 aan Abel Jansen Tasman gegeven, bij het
 aanvaarden zijner ontdekkings reis luidende. » In-
 gelijkjes bespeuren wat manschappen ofte waren
 zijlieden (de inwoners der te ontdekken landen)
 daer hebben inzondenheit, nae gout en silver, ende
 off dat metael bij hun in waerdige achttinge is, u
 gelitende, daerna niet graeg te wesen, om hun
 lieden van dezelfs precieuse waardije oncuudich te
 houden, en soo 't selve in mangelingh van uwe
 goederen mochten presenteren, moet u houden off
 die specij niet estimeerde, maer verthonen koper,
 spijulter, thin en loot, even of die mineralen bij
 ons van meerder waardije waren. En soo ghij hen
 tot handeling genegen vint, sult onse goederen, in-
 sonderheit daer gretigh naer zijn, in sodanige
 estime houden, dat niet als met groot profijt ver-
 cocht off vermangelt werden, mede niet anders
 aennemende als 't geene sekerlijcx weet voor de
 Compie profitabel te wesen, enz. enz. (Archief
 van de papieren der O. I. Comp., 22ste Boekdeel,
 in Fol. p. 39) » en wier beginselen van billijkheid
 zoo helder getoond werden, in het zoo grootmoed-
 dig handelen jegens Mr. Jacob Roggeveen en de
 zijnen (2). Dat men zich toch niet bedriegt omtrent
 de ware beginselen van hetgeen een land aan zijne
 Koloniën verplicht is. Zie hier wat een man, die
 een groot gedeelte zijns levens in de studie der
 Engelsche bezittingen heeft doorgebracht, daarom-
 trent zegt:

« Men zoude moeten ophouden geloof te hechten
 aan de harmonien van de intellectuele wereld, aan
 de geregelde ontwikkeling der geschiedenis, in een
 providentieel doel, aan eene ontwikkeling welke
 overal zichtbaar is, overal te voorschijn treedt, en
 welke in overeenstemming is met de allergeheim-
 ste belangen van onze eigene natuur, indien het
 ons niet geoorloofd ware, in de staatkundige ves-
 tiging welke wij beschreven hebben, iets anders
 te zien, dan een tusschenoostand, dan eenen nood-
 zakelijken overgang van een ingestort verleden en
 eene nog onbekende toekomst. De vestiging van de
 romeinsche heerschappij over de toen bekende we-
 reld, was het aanvangspunt der prediking van
 het Evangelie; de vestiging van de engelsche heer-
 schappij in Indie, zal eveneens het punt van uit-
 gang zijn van eene nieuwe phase der ontwikkeling van
 de menscheit. Zij geeft het tijdperk aan eener za-
 mensmelting tusschen het Oosten en het Westen.
 Doch wat men ziet is slechts dat die zamenmel-
 ting onder omstandigheden plaats zal hebben, welke
 ons nog onbekend zijn.»

« Engeland kan uit die beschouwing de inspiratie
 putten, van eene schoone, eene groote, eene edele
 rol. De majoor-generaal Briggs, heeft het dezelve
 afgebakend. « Die vereeniging is tegennatuurlijk,
 » zegt hij aan zijne landgenooten; naar alle waar-
 schijnlijkheid zal zij ten laatste door ontbinding
 » afgebroken. Bereiden wij ons tot die scheiding,

(2) Dagverhaal der ontdekkingsreis van Mr. Jacob Roggeveen.
 uitgegeven door het Leeuwardch Genootschap van Wetenschappen.
 Middelburg 1838.

laat ons er de volken van Indie evenzeer op voor-
 bereiden; door hen in de gelegenheid te stellen,
 » zich zelve te kunnen verdedigen, hen van dan
 » af genegen latende, een vriendschappelijk ver-
 » keer met ons voort te zetten. » Engeland kan zich
 als de gerechtigheid beschouwen der door de Voor-
 zienigheid aan haar toevorzigt overgeleverde vol-
 ken. Het moet zich ten taak stellen, hen op eene
 hoogte te brengen, waarop zij het zullen kunnen
 missen; hen leeren zich te administreren, zich te
 regeren, zich met eigen vermogens te kunnen
 verdedigen; in één woord, al die pligten van het
 maatschappelijk leven te vervullen, welke aan de
 volkeren, zoowel als aan de individuen zijn op-
 gelegd. Het moet hen uit het niet opheffen, waarin
 zij zich hadden doen vergeten, hun de nationale
 inrigtingen terug geven welke onder het zwaard
 der verovering zijn verloren gegaan; aan de mili-
 taire talenten, thans veroordeeld in de laagste ran-
 gen een plantenleven te leiden, op nieuw de loop-
 baan openzetten; hun langzamerhand de adminis-
 tratie der finantien terug doen erlangen, en die
 tevens der justitie; het moet eindelijk, (en daarin
 lossen zich in zekere mate al de genoemde ver-
 pligtingen op, het moet overal den verpletterenden
 last der belastingen verligten.

« En zonderling genoeg! al deze maatregelen, ge-
 nomen met het louere doel, om de volkeren van
 Indie tot eene onafhankelijkheid voor te bereiden,
 welke hun onmogelijk zal kunnen ontglippen, zijn
 ook tegens die, welke men aan Engeland zoude
 moeten aaraden met het eenvoudige daar tegen-
 overgestelde doel, om den duur van deszelfs heer-
 schappij te verlengen. De toestand der volken van
 Indie is ondragelijk geworden, hij eischt verzach-
 ting, teneinde niet op zeldzame catastrophen uit-
 te loopen. Van eenen anderen kant, is deze gedrags-
 lijn, welke wij Engeland uitnoodigen te volgen,
 ook de eenige welke geschikt is, om het den voort-
 duur van goede, en diensvolgens voordeelige be-
 trekkingen met Indie te verzekeren, als eenmaal
 de scheiding zal voltrokken wesen.

« Dat Engeland dien weg grootmoedig intrede, dan
 zal, de dag van scheiden aangebroken zijnde, Indie
 eene dankbare gedachtenis kunnen bewaren der
 tijden, waarin de Voorzienigheid het aan Engeland
 onderworpen deed zijn.»

*(L'Inde sous la domination des Anglais -- Exposé
 de la situation Sociale politique, religieuse, admi-
 nistrative, militaire et de la Peninsule Indoue,
 sous le gouvernement de l'Angleterre, par le baron
 Barchou de Penhoen, auteur de l'Hist. de la Con-
 quête de l'Inde par l'Angleterre.)*

En deze denkbeelden zouden toch eenigermate
 hebben kunnen verwezenlijkt worden. De Gouver-
 neur-Generaal Rochussen, men lette wel, de Gou-
 verneur-Generaal van Neêrlands Indie, heeft ze
 voor Nederland verloren doen gaan, den bodem in-
 getrapt. — Neêrlands zendingen keeren terug als
 bannelingen!...

Ja zij keeren terug, nog eenige dagen en zij
 zullen hier zijn. — Wat staat ons te doen ca-
 tholijken?

Het was feest in Nederland, toen de groote Mis-
 sionaris naar Java vertrok. Alom wapperden vlaggen
 het was het verjaarsfeest van Neêrlands geliefden
 Koning. — Het was feest in Nederland toen de
 Gouverneur-Generaal het verbanningsvonnis teeken-
 de, toen Java binnen weinige dagen aan het
 schisma ten prooi zou gelaten worden. Alom wap-
 perden vlaggen: het was het verjaarsfeest van Neêr-
 landsch geliefde Koningin. — Zou het geen feest
 in Nederland wesen, wanneer de Vicaris Apostolicus
 zal aan wal gestapt zijn; en zijne vrienden be-
 zoeken, en zijne zaken regelende, zegenend zal rond-
 gaan! Ja, feestdagen moeten het zijn, maar tevens
 dagen van orde, liefde, vreedzaamheid en godd.
 Gejubeld moet er wesen, maar met jubeltoon,
 die als het statige Alleluja, God tot eer ver-

